

KÖNNYŰ MŰFAJ — NEHÉZ BABÉR

A háborúelőtti Magyarországon, kevés kivétellel, mindenki többnek akart látszani, mint amennyit ért. A kisbirtokos zöldköves gyűrűt viselt, hogy dzsentrinek nézzék, a dzsentri makogva beszélt, hátha grófnak nézi valaki. Ennek az úrhatnám világnak nevenséges sznobizmusát elmosták az idő vizei, legföljebb az irodalmi élet viseli még a nyomát.

Az elmúlt néhány esztendőben egy fél-tucat szenvedélyes vita lángolt fel a »könnyű műfajok« kapcsán, ami arra mutat, hogy a könnyű műfajok művelőinek valahol beletört egy nyilvesszó az oldalukba, s most már egy megszólítás-tól is fölszisszennek. A viták ugyanis korántsem művészeti kérdésekről folynak, nem a humorról például, sem a »könnyű« (dehogy könnyű!) ábrázolásmódról, hanem arról: alsóbbrendű műfaj-e a könnyű műfaj, s művelői alsóbbrendű emberek-e, vagy sem.

Az érzékenység óriási, és teljesen jogos. Másutt is föllelhető, nemcsak a könnyű műfaj birodalmában. Vannak például kiváló szakemberei a filmnek, a könyvkiadásnak, vagy a színházi világnak; a legtöbbször úgy jár-kél, mintha száműzöttje lenne az összes művészetnek. Ismerünk kiváló újságírókat, igazi mestereit ennek a munkának, akiknek regényeit ötödször meg tizedszer adják vissza a kiadók — vagy írók akarnak lenni, vagy semmik. Mindebből egy csomó káros, sőt tragikus dolog következik.

A jó újságíró — például — fölcsap rossz írónak, nem hajlandó több cikket írni. »Torkig vagyok azzal a robottal« — mondja, s a cikkeket más írja, rosszul írja, amivel az újságírás becsülete csorbul, a műfaj selejtté válik, a napilapok olvashatatlanok. Ő maga rossz regényeket ír, de nem hiszi el, hogy »nem akarják befogadni az írók«. Az írók százszor-

annyira becsülnék, mint jó újságíró; de ő ezt sem hiszi el.

Mindennek egy téves közhiedelem az oka. Elterjedt az a nézet, hogy a művészetben vannak másod- és harmadrendű műfajok, s a harmadrendűek a másodrendűek által lenézhetők. Ez gyökeresen hamis. Az angol irodalom évente ezerszám termeli a kiváló novellák özönét; ezek a »short storyk« nem remekművek, de írójukat nem fitymálja senki, legkevésbé ő önmagát. A »jó mesteremberek« közbecsülésnek örvendenek az egész világon; nincs is igazi kultúra sok jó és becsületes mesterember nélkül. Három lángész nem irodalom.

Nálunk nemcsak a sértődött »száműzött« terjesztik ezt a hibás nézetet, hanem a közvélemény is hódol neki. Lehet, hogy Pesten leköpdösték volna Toulouse-Lautrecet, mert éjszakai mulatóknak utcai plakátokat festett; de ezek a plakátok mégis remekművek. A művészet nem ismer másod- és harmadrendűséget, csak jó vagy kevésbé jó műalkotást, — és fércműveket. Lehet a tángözevegnek is halhatatlansága; a dalszövegírók lelke rajta, hogy még nincs.

Ennek a balhiedelemnek sürgősen véget kell vetni. Egy szépen megírt, igaz riportnak meg kell adni a nekijáró tiszteletet, mert az írók nem abból a tiszteletből élnek, amellyel az újságíróké megdézsmálható. Lehet a »könnyű műfaj« is komolyan venni és eljöhet annak az ideje, amikor egy kabarészerzőt megsüvegelnek az utcán. Ehhez csak jó hírlapot és jó kabarékat kell csinálni, azok majd megteremtik maguknak a jó közönséget és az egységes közvéleményt. A mostani állapot a dilettantizmus melegágya; mindenki arra a néhány babérokoszorúra vágyik, mellyel már földiszítottuk művészeink homlokát; pedig a babér vadontermő, és csöppet sem ritka növény.

Örkény István

REGÉNY EGY LÉGIONISTA REKLÁMSZÖKÉSÉRŐL

Nagy port vert fel a nyugati lapokban 1954-ben egy gazdag angol főnemesi családból származó fiatalember szökése a francia idegenlégióból. Ennek a szökésnek hátterét tárja fel A húzódozó legionárius című könyvében Michael Alexander, a szöktetés szervezője.

Alexander a Szaharán át autókaravánt szervezett, idegenlégiós tisztakat és fináncokat vesztegetett meg, hogy elérje célját. Minderről már akkor is sokat írtak, de csak most, a könyv megjelenésekor

került napvilágra, hogy az egész szöktetést a Daily Mirror című lap finanszírozta, reklámcélokból. A lap gondoskodott arról is, hogy megfelelően teátrális körülmények között történjék minden. A szerencsétlen szökött legionáriust például arra kényszerítették, hogy a hazautazás során még baráti területen, sőt Angliában is elrejtőzzék mindaddig, amíg a lap megfelelő találásban nem közölte a »storyt«, nehogy valamelyik konkurrens újság elhalássza a témát. (Spectator.)